

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK 1.2/0028 – Vzdělávání pro budoucnost v Olomouckém kraji

Metodika – 4. modul Praktické dovednosti

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

© 2009

Obsah

Obsah	2
Úvod - Způsob výuky	3
Cíle lekcí	3
Výklad:	4
Tato metodika je určena pro mimoústavní pobyty v přírodě. 1. lekce - Sociální pojištění v ČR	4
1. lekce - Sociální pojištění v ČR	5
Délka lekce – 90 minut	5
Veřejné zdravotní pojištění (dále jen zdravotní pojištění)	6
Sociální zabezpečení :	6
2.lekce - Zdravotní pojištění v ČR	6
Délka lekce – 90 minut	6
3.lekce - Výběr zdravotní pojišťovny	8
Délka lekce – 90 minut	8
4. lekce - Důchodové pojištění	8
Délka lekce – 90 minut	8
5.lekce - Právní subjektivita v České republice	9
Délka lekce – 90 minut	9
6. lekce - Daně – základní pojmy	11
Délka lekce – 90 minut	11
7. lekce - Daňový systém	12
Délka lekce – 90 minut	12
8. lekce – Jak hledat práci	14
Délka lekce – 90 minut	14
9. lekce – Bydlení a půjčka na bydlení?	15
Délka lekce – 90 minut	15
10. lekce – Běžný účet a SIPO	16
Délka lekce – 90 minut	16
11. lekce - Co dělat, když nemám dost peněz?	18
Délka lekce – 90 minut	18
12. lekce – Rodina a její sociální zabezpečení	19
Délka lekce – 90 minut	19
13. lekce – Právo a spravedlnost	20
Délka lekce – 90 minut	20
14. lekce – Smlouva	23
Délka lekce – 90 minut	23
15. lekce – Nájemní bydlení	25
Délka lekce – 90 minut	25
16. lekce - Katastr nemovitostí	26
Délka lekce – 90 minut	26

Úvod - Způsob výuky

Cíle lekci

Cíle vzdělávacího procesu v rámci projektu jsou vždy naplánovány, avšak metody, jak daných cílů dosáhnout, jsou velmi pestré a variabilní. Právo na chyby a učení se z nich, například reflexí nebo rozбором dané situace, je také charakteristickým rysem neformálního vzdělávání. Není nutné, aby na konci vzdělávacího procesu byl test a účast byla stvrzena diplomem, ačkoli uznávání výsledků neformálního vzdělávání a jeho certifikace je v současnosti velmi žhavé téma a diplomy, či osvědčení se zde stále častěji objevují. Velkou ambicí neformálního vzdělávání je, aby bylo přístupno všem, bez ohledu na sociální postavení ve společnosti, na absolvovanou praxi, či dosažené vzdělání v rámci formálního vzdělávacího systému.

Podle pojetí Evropské komise i Rady Evropy se vzdělávací systém skládá z 3 navzájem propojených složek formálního, neformálního a informálního vzdělávání (manuál Kompas 2006), kde se:

- 1) Formální vzdělávání vztahuje ke strukturovanému vzdělávacímu systému, který zahrnuje všechny školy od základních až po univerzitu, včetně specializovaných programů odborného a profesního výcviku.
- 2) Neformální vzdělávání se vztahuje ke všem plánovaným programům osobního a sociálního vzdělávání mladých lidí určených k rozvíjení celé řady dovedností a kompetencí mimo rámec formálního vzdělávacího kurikula.
- 3) Informální vzdělávání se vztahuje k průběhu celého života, v němž si každý jednotlivec osvojuje určité postoje, hodnoty, dovednosti a znalosti pod vlivem různých vzdělávacích zdrojů ve svém okolí i z každodenní zkušenosti (z domova, ze sousedství, z knihovny, z médií, ze zkušeností nabytých při práci, při hře apod.)

Formální vzdělávání zajišťuje v ČR škola, která má stanovená pravidla i obsah povinné výuky. Neformální vzdělávání oproti tomu představuje paletu vzdělávacích aktivit, které probíhají mimo školu, ve volném čase. Neformální vzdělávání se tedy vztahuje ke všem plánovaným programům osobního a sociálního vzdělávání každého z nás a je určeno k rozvíjení celé řady dovedností a kompetencí mimo rámec formálního vzdělávacího kurikula a zajišťují je střediska volného času, školní kluby, a nestátní neziskové organizace.

Veškeré předkládané projektové aktivity mají několik shodných charakteristických rysů:

- dobrovolné
- přístupné každému zájemci
- organizovaným procesem se vzdělávacími cíly
- zaměřené na ty, kdo se učí, a s jejich aktivní účastí
- zaměřené na osvojování dovedností pro život a přípravu na aktivní občanství
- založené na tom, že zahrnují jak individuální, tak skupinové učení s kolektivním přístupem
- celostní a zaměřené na průběh procesu učení
- založené na zkušenosti a činnosti, vychází z potřeb účastníků

Hlavním cílem projektu je rozšířit nabídku neformálního vzdělávání dětem a mládeži, která opustila předčasně systém formálního vzdělávání, či je tímto krokem přímo ohrožena.

Výklad:

Nejdříve lektor probere s žáky přítomnými na hodině dopodrobna obsah dané lekce. K tomuto mu poslouží několik investigativních otázek, které pomohou dětem pochopit o čem se v hodině bude mluvit. Témata lektor pouze lehce nařukne a nechá mluvit děti co o čem ví a neví.

Lektor doplňuje odpovědi a přináší dětem nové poznatky o dané problematice. Systém vedení hodiny je formou neformálního vzdělávání (dominance vzdělávání pomocí her, slovních disputací mezi lektorem a žáky, osvojení si nových poznatků zážitkovou formou vzdělávání).

Zapojení lektora

Lektorům složí tento metodický materiál jako vodítko. Lektor má za úkol projít během mimoústavních pobytů jednotlivé lekce s dětmi a mládeží na pobytech. Součástí výuky je pak individuální práce dětí ve vytvořených skupinách. Ty mají za úkol plnit úkoly, zadané ze strany lektora.

Děti a mládež je během pobytu rozdělena do náhodně vytvořených rodin: táta + máma + dítě.

Hraním rolí si děti uvědomí svoje povinnosti vůči rodině a vyzkouší si nepoznané – fungující rodinné vztahy. Právě pozitivní zkušenost na straně cílové skupiny chybí dětem a mládeži v současné době pobývajících v ústavním zařízení k tomu, aby se bez problémů uplatnili v životě.

Tento metodický text by měl napomoci toto vše do značné míry odbourat.

Tato metodika je určena pro mimoústavní pobyty v přírodě.

1. lekce - Sociální pojištění v ČR

Délka lekce – 90 minut

Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, jak je přesnější název sociálního pojištění, se odvádí příslušné okresní správě sociálního zabezpečení a je určeno na důchodové zabezpečení, tj. výplatu důchodů, nemocenského pojištění, tj. výplatu dávek při pracovní neschopnosti, a státní politiku zaměstnanosti, tj. například vyplácení podpor v nezaměstnanosti, ale i vytváření chráněných dílen nebo dotování rekvalifikačních kurzů.

Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti je v největší míře odváděno zaměstnavatelem, a to i za zaměstnance.

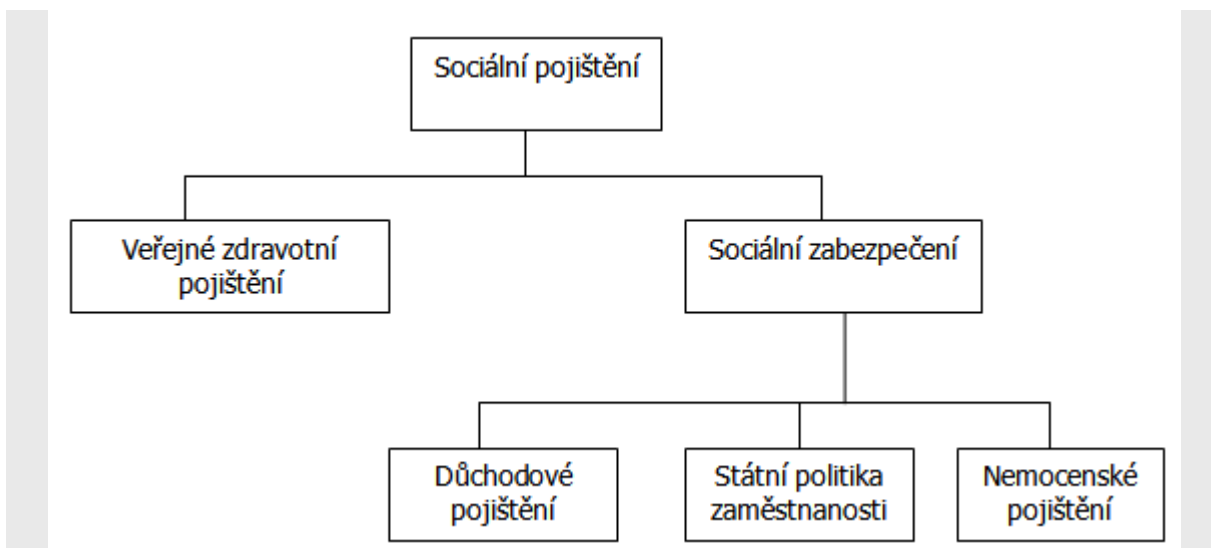
Kdo všechno je konkrétně plátcem tohoto pojistného?

- organizace, (tj. právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají více než 25 zaměstnanců),
- malé organizace (tj. právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají alespoň 1 zaměstnance a nejsou organizacemi),
- zaměstnanci, pokud jsou účastni nemocenského pojištění,
- OSVČ (pojistné na nemocenské pojištění jsou osoby samostatně výdělečně činné povinny platit, pokud se dobrovolně k tomuto pojištění přihlásí),
- osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění, které jsou za dobu dobrovolné účasti na důchodovém pojištění povinny platit pojistné na důchodové pojištění.

Vyměřovacím základem je v případě zaměstnance úhrn příjmů, které mu organizace zúčtovala. Z tohoto základu pak 8 % platí zaměstnanec a 26 % zaměstnavatel, celou částku pak odvádí zaměstnavatel.

V případě OSVČ si o vyměřovacím základu dozvíme více v dalším textu, kde bude této otázce věnováno více pozornosti.

Sociální pojištění v ČR se skládá z veřejného zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení, které zahrnuje nemocenské pojištění, důchodové pojištění a státní politiku zaměstnanosti.

Veřejné zdravotní pojištění (dále jen zdravotní pojištění)

Slouží ke krytí výdajů spojených s financováním nutné zdravotní péče pojištěncům v rozsahu daném zákonnými pravidly. Zdravotní pojištění poskytuje Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky (dále jen VZP) a další zaměstnanecké zdravotní pojišťovny (dále jen ZZP).

Sociální zabezpečení :

Důchodové pojištění zabezpečuje osoby v případě dlouhodobé nebo trvalé neschopnosti pracovat (starobní důchody, invalidní důchody, pozůstalostní důchody-vdovské, sirotčí apod.).

Státní politika zaměstnanosti podporuje jedince v produktivním věku, kteří nejsou schopni zabezpečovat své potřeby (peněžitá podpora v nezaměstnanosti, aktivní politika zaměstnanosti, tj. podpora tvorby nových pracovních míst).

Nemocenské pojištění napomáhá osobám, které z důvodu nemoci či úrazu nejsou schopny krátkodobě zajišťovat

2.lekce - Zdravotní pojištění v ČR

Délka lekce – 90 minut

Zdravotní a sociální pojištění jsou sice na první pohled dvě úzce související témata, ale na ten druhý pohled je nutné je oddělit a podívat se na každé zvlášť. Zdravotní pojištění, přesněji pojistné na všeobecné zdravotní pojištění vybírají jednotlivé zdravotní pojišťovny, u kterých jsou občané pojištěni. Zdravotní pojištění nevzniká na základě uzavřené smlouvy, ale ze zákona. Takto vybrané peníze jsou určeny na lékařské ošetření, úhradu léků, ošetření či pobyt v nemocnici.

Ze zákona musí být v České republice povinně zdravotně pojištěna každá osoba, která má na území ČR trvalý pobyt, a to bez ohledu na státní občanství této osoby. Dále musí být pojištěn každý, kdo sice nemá trvalý pobyt na našem území, ale je zaměstnaný u zaměstnavatele se

sídlem v České republice. Účastníkem zdravotního pojištění se tak stává na dobu zaměstnání. To, že prakticky každý musí být pojištěn, ale ještě neznamená, že každý toto pojištění platí.

Kdo tedy odvádí peníze do pokladen zdravotních pojišťoven a je plátcem?

- zaměstnavatel (odvádí pojistné za zaměstnance),
- stát (odvádí pojistné za určité skupiny osob),
- samotný pojištěnec,
- osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ),
- osoba bez zdanitelných příjmů (OBZP - odvádí pojistné v minimální výši, osoba, za kterou neplatí pojistné zaměstnavatel ani stát a není ani samostatně výdělečně činná).

V případě zaměstnanců představuje zdravotní pojištění 13,5 % z hrubé mzdy a to tak, že zaměstnanec zaplatí 4,5 % a organizace, u které je zaměstnán, platí zbytek, tj. 9 %. Pravidelné měsíční odvody celé částky jsou potom na zaměstnavateli. Minimální vyměřovací základ jak pro zaměstnance a pro OBZP je stanoven ve výši minimální mzdy.

Platbám OSVČ se budeme podrobněji věnovat v další části tohoto učebního textu.

3.lekce - Výběr zdravotní pojišťovny

Délka lekce – 90 minut

Výběr zdravotní pojišťovny

Pojištěnec má právo na výběr pojišťovny provádějící veřejné zdravotní pojištění dle vlastního výběru. Zdravotní pojišťovnu lze změnit jednou za dvanáct měsíců, a to vždy jen k 1.dni kalendářního čtvrtletí.

Pojištěnec může být v ČR pojištěn jen u jedné zdravotní pojišťovny. Této zdravotní pojišťovně odvádí pojistné na zdravotní pojištění.

Zdravotní pojišťovny jsou povinny bezplatně vydat svým pojištěncům průkaz pojištěnce nebo náhradní doklad, kterým se pojištěnec prokazuje lékaři při poskytování lékařské péče. Za zneužití průkazu může pojišťovna uložit pokutu až do výše 5.000,- Kč.

Konkurence mezi zdravotními pojišťovnami se pojištěným vyplácí. Každá nabízí doplňkový program nad rámec základní lékařské péče plně hrazené ze zákona. Mezi bonusy patří bezplatné plavání, příspěvek na ozdravné pobyty, hormonální antikoncepce a mnoho dalších.

V ČR existují v současné době tyto pojišťovny:

1. Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR (111)
2. Vojenská zdravotní pojišťovna (201)
3. Hutnická zaměstnanecká pojišťovna (205)
4. Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví (207)
5. Zaměstnanecká pojišťovna Škoda (209)
6. Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR (211)
7. Revírní bratrská pokladna, zdravotní pojišťovna (213)
8. Zdravotní pojišťovna Metal-Aliance (217)
9. Česká národní zdravotní pojišťovna (222)

Všechny výše uvedené zdravotní pojišťovny, s výjimkou VZP ČR, jsou členskými pojišťovnami Svazu zdravotních pojišťoven ČR - <http://www.szpcr.cz>, který vznikl jako nástupnická organizace Sdružení zdravotních pojišťoven, které bylo ustanoveno na dobrovolné bázi.

4. lekce - Důchodové pojištění

Délka lekce – 90 minut

Jak už jsme si v této kapitole uvedli, důchodové pojištění zabezpečuje osoby v případě dlouhodobé nebo trvalé neschopnosti pracovat, tj. starobní důchody, invalidní důchody, pozůstalostní důchody-vdovské, sirotčí apod., proto je nutné se alespoň stručně seznámit s důchodovým systémem v České republice.

V České republice je zaveden tzv. průběžný státní důchodový systém. To znamená, že současní plátcí sociálního pojištění hradí důchody současným příjemcům penzí. Vzhledem k vývoji populace je současný systém neudržitelný a musí být v nejbližší době reformován, k tomu je však zapotřebí politické vůle.

Pro aspoň zevrubný přehled o dané problematice je nutné znát odpověď na několik základních otázek :

Kdo má na důchod nárok?

Podmínky pro získání nároku na důchod jsou pro jednotlivé typy různé, nicméně obecně platí, že na důchod mají nárok ti, kdo byli pojištěni alespoň po dobu stanovenou zákonem a dosáhli důchodového věku nebo mají sníženou schopnost k výdělečné činnosti.

Co je to náhradní doba pojištění?

Kromě zaměstnání se do doby pojištění započítávají i tzv. náhradní doby:

doba studia - na střední a vysoké škole v ČR v rozsahu max. 6 let po dosažení věku 18 let do 26 let,

doba nezaměstnanosti - v evidenci úřadu práce s nárokem na podporu a doba bez nároku na podporu v délce max. 3 let,

doba péče o dítě - v max. délce 4 let, platí pro ženy i muže,

doba péče o blízké a bezmocné osoby.

Mimo to lze platit dobrovolné pojištění v případě studia a nezaměstnanosti, které překračují výše uvedené limity a po dobu zaměstnání v cizině. Dobrovolné pojištění lze započítat v max. délce 10 let.

Kde žádat o dávky penzijního zabezpečení?

Žádosti o dávky důchodového pojištění sepisují s občany buď organizace nebo okresní správy sociálního zabezpečení podle jejich místa trvalého bydliště, a to na předepsaných tiskopisech. Na okresní správě sociálního zabezpečení lze také požádat o předběžný výpočet výše důchodu.

5.lekce - Právní subjektivita v České republice

Délka lekce – 90 minut

Fyzická osoba Za fyzickou osobu je považována každá lidskou bytost. Všem fyzickým osobám je přiznáno zásadně rovné postavení. Lidská bytost (člověk) je považována za nositele souboru právních způsobilostí a absolutních práv a svobod. Fyzická osoba je subjektem právních vztahů. **Právní subjektivita fyzické osoby** způsobilost být subjektem (nositelem) práv a povinností z právních vztahů. Je základním lidským právem, které je nezadatelné a nezczizitelné. Fyzická osoba se právní subjektivitu nemůže platně vzdát ani jí nemůže být zbavena. Právní subjektivitu fyzické osoby nabývají narozením a tato subjektivita zaniká smrtí.

Podmíněnou právní subjektivitu má i počaté, dosud nenarozené dítě (nasciturus), ale pouze v případě, pokud jsou splněny podmínky, že bylo v rozhodné době pro získání práva prokazatelně počato a že se narodí živé.

Právní subjektivita trvá v plném rozsahu po celý život a zaniká teprve okamžikem smrti. Smrt určuje lékař ohledáním těla zemřelého a tento okamžik je uveden v úmrtním listu jako okamžik smrti. Pokud nelze okamžik smrti určit tímto předepsaným způsobem, zákon stanoví následující řešení:

- soud prohlásí svým rozhodnutím fyzickou osobu za mrtvou, zjistí-li její smrt jinými důkazními prostředky (např. v případě letecké havárie, kde nikdo nepřežil).
- za mrtvou prohlásí soud i osobu nezvěstnou, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem (trvání nezvěstnosti, zdravotnímu stavu, věku atd.) usoudit, že již nežije.

Fyzická osoba **dosahuje způsobilosti k právním úkonům postupně**, v závislosti na její rozumové a volní vyspělosti. V plném rozsahu způsobilosti vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti nabývá dosažením zletilosti. Zletilosti se nabývá zásadně dosažením věku 18 let, nicméně ji může nabýt i osoba mladší 18 let a starší 16 let, pokud uzavřela manželství (a to i manželství neplatné).

V praxi se při posuzování platnosti právního úkonu nezletilce přihlíží nejen k jeho věku, ale i povaze právního úkonu, druhu i hodnotě nabývané věci a společenským důsledkům právního úkonu. V některých případech může být fyzická osoba pro svůj duševní stav **zbavena** zcela způsobilosti k právním úkonům nebo může být tato její způsobilost **omezena**, a to jak v zájmu těchto osob samotných tak i z důvodů ochrany práv třetích osob. Zbavit fyzickou osobu způsobilosti k právním úkonům nebo ji omezit v této způsobilosti může pouze soud. Ve svém rozhodnutí určí zákonného zástupce (opatrovníka), kterým může být i příbuzný nebo jiná vhodná osoba.

Sdružení fyzických osob je právnickou osobou tehdy, když je ustanoveno dle zákona.

Právnická osoba musí být zapsána do obchodního nebo jiného rejstříku, pokud zákon nestanoví jinak. Důležitým identifikačním a zároveň pojmovým znakem právnické osoby je její **název**. Slouží k označení a zároveň odlišení svého nositele. Při jeho určování je zřizovateli dána poměrně široká volnost, při respektování obecných občanskoprávních ustanovení týkajících se absolutní ochrany názvu právnických osob. Všechny ostatní osoby se musí zdržet užívání stejného nebo zaměnitelného názvu; platí zde pravidlo priority. **Sídlo** je dalším důležitým a nezbytným znakem právní osobnosti právnické osoby, neboť bez sídla je existence právnické osoby vyloučena. Sídlo musí být určeno již při zřízení právnické osoby. Při určování sídla je zřizovateli dána volnost. **Právní subjektivita** (způsobilost k právům a povinnostem) zásadně vzniká a zaniká spolu se vznikem a zánikem právnické osoby. **Způsobilost k právním úkonům** právnických osob je výrazem názoru, že i právnické osoby jsou schopny samostatně utvářet svou vlastní vůli a projevoval ji navenek. Právnické osoby jednají prostřednictvím určitých fyzických osob a tyto úkony jsou považovány přímo za úkony právnické osoby. Způsobilost k právním úkonům právnických osob může být omezena jen zákonem. **K založení** právnické osoby je potřebná písemná smlouva nebo zakládací listina, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Samotný vznik právnické osoby jako samostatného subjektu práva je pak vázán na akt veřejnoprávní povahy - zápis do obchodního nebo jiného zákonem stanoveného rejstříku, případně jinou skutečnost stanovenou zákonem.

Podnikání je soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.

Podnikatel je:

- osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
- osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,
- osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Živnost je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem.

6. lekce - Daně – základní pojmy

Délka lekce – 90 minut

Daně se stávají nástrojem hospodářské politiky státu. Požaduje se od nich mnohem více, než pouze naplnění veřejného rozpočtu.

Daň – je povinná, nenávratná, neúčelová, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu.

Daňový subjekt – rozumíme jím poplatníka, plátce daně a právního nástupce fyzické či právnické osoby.

Poplatník daně – osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani.

Plátce daně – osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci daně daň vybranou od poplatníků nebo sraženou poplatníkem.

Místní příslušnost správce daně – není-li stanoveno jinak, řídí se místní příslušnost u fyzické osoby trvalým bydlištěm v České republice, u právnické osoby místem jeho sídla v České republice.

Daňová kontrola – pracovník správce daně daňovou kontrolou zjišťuje nebo prověřuje daňový základ nebo jiné okolnosti rozhodné pro správné stanovení daně u daňového subjektu.

Registrační povinnost – poplatník, který obdrží povolení nebo získá oprávnění k podnikatelské činnosti, je povinen do 30 dnů podat přihlášku k registraci. Narozdíl od vedení účetnictví se žádný právní předpis nezabývá v současnosti jednoznačným stanovením okruhu osob povinných vést daňovou evidenci, okamžikem zahájení jejího vedení nebo její formou. Proto je nutno při zjišťování zda, jakým způsobem a kdy má být evidence vedena, vycházet z těch právních předpisů, ze kterých tyto povinnosti vyplývají aspoň nepřímo.

Daňová evidence - ve smyslu zákona o daních z příjmů jde o záznamy výdajů a příjmů poplatníka daně z příjmů dle zákona o daních z příjmů (§ 7b), souvisejících s jeho podnikatelskou činností nebo vzniklou při zacházení s prostředky získanými podnikatelskou činností. Její součástí jsou i záznamy o jeho majetku, který mu slouží k podnikání a závazcích vzniklých podnikatelskou činností nebo v souvislosti s ní.

Zdaňovací období – je časový úsek, který je pro fyzické osoby vedoucí daňovou evidenci vymezen kalendářním rokem.

Osoba povinná vést daňovou evidenci – fyzická osoba, která nesplňuje podmínky dané v zákonu o účetnictví a zároveň je povinna přiznávat daň z příjmů dle zákona o daních z příjmů, aniž by uplatňovala výdaje procentem z příjmů nebo má stanovenou paušální daň. Touto osobou není ani ta osoba, která má sice příjmy z podnikání, ale vede dobrovolně účetnictví dle zákona o účetnictví.

Přerušené podnikání - podnikání lze přerušit. Přerušeni podnikání musí být oznámeno správci daně. Při přerušeni podnikání je nutné předložit daňové přiznání. Podnikání lze i opětovně zahájit. Potom se při vedení daňové evidence postupuje obdobně jako při zahájení podnikání. Jedinou výjimkou jsou odpisy. Přerušeni podnikání dochází k dočasnému ukončení podnikání a tím i vynětí majetku z obchodního majetku. Proto při opětovném zahájení podnikání musí být pokračováno tam, kde bylo před přerušeni ukončeno.

7. lekce - Daňový systém

Délka lekce – 90 minut

Daňový systém je souhrn všech daní, které se na daném území vybírají. Daně členíme:

přímé

A. z příjmů (fyzických osob, právnických osob)

B. majetkové (z nemovitostí, silniční daň, převodové daně – daň dědická, daň darovací, daň z převodu nemovitostí)

nepřímé

A. DPH

B. Spotřební daně

V širším slova smyslu řadíme do daní ještě placené pojistné sociálního pojištění, místní poplatky, cla.....Na základě závazků plynoucích ČR z titulu členství v EU budou v nejbližších letech ještě zavedeny ekologické daně. **Přímé daně** jsou adresné. Platí je pouze ten, kdo má určitý příjem, popř. vlastní nějaký majetek. **Nepřímé daně** jsou obsaženy v cenách zboží (služeb).

Specifické postavení mezi daněmi má pojistné na sociální pojištění. Tomu v současnosti odpovídá pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění má také charakter veřejného příjmu. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění odvádějí za zaměstnance jejich zaměstnavatelé, a to tak, že jedna

třetina pojistného se sráží z hrubého příjmu zaměstnance a zbývající dvě třetiny hradí zaměstnavatel. Sazba pojistného je lineární a jednotná. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění hradí také OSVČ (osoby samostatně výdělečně činné), i celá řada jiných osob (tzv. osoby bez zdanitelných příjmů). Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti obsahuje pojistné na nemocenské pojištění, pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Pojistné za zaměstnance odvádějí zaměstnavatelé, vyměřovací základ je stejný jako pro veřejné zdravotní pojištění, sazba je stanovena zvlášť pro zaměstnance a zaměstnavatele.

8. lekce – Jak hledat práci

Délka lekce – 90 minut

Jak si najít práci: Úspěšná cesta k práci

Nejen po škole, ale i kdykoli během života se můžeme dostat do situace, kdy potřebujeme najít novou práci. Někdy nám pomůže náhoda a práci nedeme hned. Jindy je třeba hledat déle. Možností jak novou práci hledat je mnoho, podívejme se na některé z nich.

Dříve než začneme práci hledat, je dobré si **vybrat obor**, ke kterému máte předpoklady, a ve kterém se budete moci realizovat a bude vás uspokojovat. Pokud tedy tento první a zcela základní krok uděláte, nezbyvá než začít pátrat po vhodném zaměstnání.

Dříve než využijete další možnosti hledání zaměstnání je dobré se poptat přátel či známých, zda o nějakém místě nevědí. I když se to možná nezdá, právě tato **osobní doporučení** velmi často pomohou nové místo získat. Podle průzkumů je nejčastějším způsobem, jak si najít novou práci, tip nebo doporučení od známého. Pokud se nám tímto způsobem nepodaří místo najít, nezbyvá než využít další možnosti. A které to jsou?

Úřady práce

Pokud přijdete o místo a stane se z vás nezaměstnaný, je třeba se přihlásit na úřad práce. Na úřad práce se lze obrátit ovšem také v případě, že o změně zaměstnání teprve uvažujete. Můžete se tam seznámit s aktuální nabídkou volných míst podle vaší kvalifikace, s poptávkou zaměstnavatelů po konkrétních profesích i se případně nechat zapsat mezi zájemce o zaměstnání. **Pomohou s výběrem** a přímo vám mohou nějaké nabídky podle vašeho vzdělání a požadavků doporučit. Úřady práce mimo jiné také nabízí tzv. **personální servis**, což je kontakt s poradcem, který by vám měl pomoci s volbou profese a poskytnout i důležité informace o rozvoji a poptávce odvětví či oboru v daném regionu nebo informace o **rekvalifikačních kurzech**.

Inzeráty

Dalším zdrojem informací o volných pracovních místech mohou být různé druhy inzerátů. Každé tištěné médium má svůj určitý okruh čtenářů. A firmy to velmi dobře vědí. Proto je velká pravděpodobnost, že v tisku, který čtete, najdete inzeráty, které vás osloví. Odborné časopisy zase pomohou těm, kteří se zajímají o specializované místo v určitém oboru.

Další možností je koupě přímo **inzertního časopisu s nabídkou volných pracovních míst**. Po přečtení nabídky a výběru vhodných míst je možné přímo kontaktovat zaměstnavatele a domluvit se například na pohovoru.

Agentury

Nebaví vás pročítat řady inzerátů? Potom právě vám může vyhovovat nabídka různých personálních agentur. Po zaslání životopisu, případně vyplnění dotazníku vás může **agentura sama kontaktovat**, že pro vás našla vhodné místo. Potom už záleží jen na vás, zda se vám bude nabízená pozice zamlouvat a zda splníte další požadavky případného zaměstnavatele.

Výhody internetu: aktuálnost, stačí jen pár kliknutí a uchazeč najde vše co hledá, uchazeč o zaměstnání většinou kontaktuje přímo firmu, nikoliv zprostředkovatele, internetová inzerce práce je výrazně nejlevnější a nejúčinnější.

Internet

Výše zmíněné možnosti hledání místa jsou určitě zajímavé, ale podle analýzy týdeníku Ekonom z 03/2006 hledá 55% průběžného obyvatelstva ČR práci přes internet. V současnosti bude, v důsledku raketového rozvoje internetu, uvedené procento výrazně vyšší. Internet je tedy pro mnoho lidí nejjednodušší možností jak si najít vhodnou práci.

Pokud se rozhodnete hledat práci přes internet, pravděpodobně využijete možnosti navštívit **specializované pracovní portály**, kde je velké množství nabídek práce firem, personálních agentur i Úřadů práce na jednom místě. Nabídky práce jsou zde aktuální, přehledně řazené, a hlavně máte možnost si je **vybírat podle vámi zvolených kritérií** (profese, lokalita, plat). Okamžitě a snadno se můžete přihlásit do výběrových řízení a to nejčastěji přes tzv. odpovědní formulář, ke kterému připojíte vyplněný firemní osobní dotazník a svůj životopis.

Další možností je tzv. **pasivní hledání práce**, kdy nehledáte vy, ale kdy vás hledají personalisté firem. Na internet vložíte svůj profesní profil včetně životopisu, které zpřístupníte personalistům a v případě, že se jim budete zamlouvat, budou vás kontaktovat.

Internet ovšem nejsou jen specializované pracovní servery, ale hledat volná místa lze i přímo na webových stránkách konkrétních firem či na stránkách státních orgánů a institucí

9. lekce – Bydlení a půjčka na bydlení?

Délka lekce – 90 minut

Potřebujete si půjčit na bydlení a je vám méně než 36 let? Pak by jste měli vědět, že stát poskytuje mladým výhodné půjčky úročené jen 2% ročně.

Jak a kde si o takový úvěr požádat?

Úvěry pro mladé poskytuje Státní fond rozvoje bydlení . Jsou určeny osobám, které žijí v manželství, jestliže alespoň jeden z manželů v roce podání žádosti nedosáhl ještě 36 roku věku, přitom není rozhodující, který z manželů podá žádost o úvěr, nebo samostatným osobám, které v roce podání žádosti nedosáhly 36 roku věku, pokud trvale pečují nejméně o jedno nezletilé dítě. Může jít i o dítě osvojené.

Státní fond rozvoje bydlení poskytuje tyto tři půjčky pro mladé :

- a) Úvěr pro mladé rodiny – 300.000 Kč
- b) Úvěr pro mladé domácnosti na novou bytovou výstavbu – 200.000 Kč
- c) Úvěr na modernizaci bytu – 150.000 Kč

Postup žádosti o úvěr :

- Vyberte si konkrétní úvěr o který budete Státní fond rozvoje bydlení žádat. Pozor úvěry jsou poskytovány na konkrétní účel.
- Sežene si formulář žádosti o konkrétní úvěr a vyplňte jej. Žádosti o všechny výše zmíněné úvěry, včetně příloh je možné si stáhnout i na internetu.
- Vyplněné žádosti doložte potřebnými doklady, jejichž přehled je v žádosti uveden.

Žádosti takto doložené přílohami zašlete poštou (žádosti je samozřejmě možné podávat i osobně) na pracoviště Fondu na tyto adresy:

Žadatelé z Čech

Státní fond rozvoje bydlení
Dlouhá 13
110 00 Praha 1

Žadatelé z Moravy

Státní fond rozvoje bydlení
Dolní náměstí 9
771 00 Olomouc

Pár rad na závěr :

- V žádosti o úvěr je kolonka pro vyplnění příjmů manžela/ky. Není ji nutné vyplnit, ale její vyplnění zvýší celkový příjem domácnosti a tím i situaci při posuzování žádosti. Státní fond rozvoje bydlení při posuzování schopnosti žadatele splácet úvěr vychází z výše průměrného čistého měsíčního příjmu žadatele. Základem pro výpočet průměrného čistého měsíčního příjmu je roční čistý příjem žadatele, a to za rok zpětně od data podání žádosti. Pokud žadatel nebyl zaměstnán celý rok, pak se průměrný čistý měsíční příjem vypočítá z období, po které byl zaměstnán.
- Úvěry nelze použít na koupi pozemku pro stavbu
- O úvěr pro mladé na modernizaci bytu od Státního fondu rozvoje bydlení ve výši 150.000 Kč budou moci od 6.4.2006 nově požádat i lidé z povodněmi postižených oblastí, a to bez věkového limitu.

10. lekce – Běžný účet a SIPO

Délka lekce – 90 minut

Běžný účet je účet pro každodenní hospodaření s osobními a rodinnými finančními prostředky. Na účet můžete své peníze libovolně vkládat, a to buď převodem z jiného účtu

(mzda, důchod, sociální dávky) nebo v hotovosti, a zároveň kdykoli tyto prostředky v hotovosti vybírat či převádět na jiný účet. K účtu si můžete zřídit trvalé příkazy k úhradě pravidelných plateb či SIPO (sdružené inkaso plateb obyvatelstva).

Někdy je s běžným účtem spojeno i poskytování balíčku nadstandardních služeb. To se v názvu účtu pak většinou objevuje slovo konto. Některé ze služeb dostanete v rámci balíčku zdarma nebo za výhodnější poplatek. V případě měsíčního paušálu je dobré si spočítat, zda se vám balíček vůbec vyplatí.

Pro lepší dosah účtu si můžete zřídit produkt z oblasti přímého bankovníctví. Jmenujme si například telebanking, GSM banking, internet banking a homebanking. Díky přímému bankovníctví můžete svůj účet spravovat 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.

Běžné účty se podle svého majitele dělí na účty:

- pro fyzické osoby (občany)
- pro fyzické osoby - podnikatele (živnostníky)
- pro právnické osoby (firmy)

Jak založit běžný účet ?

Účet si založíte v každé bance na základě smlouvy o běžném účtu. Nabídka na trhu je široká. Účet vede každá banka. První (nikoli nutnou) podmínkou pro založení běžného účtu je dosažení věku 18 let. Pro nezletilé osoby může účet zřídit jejich zákonný zástupce. Potom už stačí navštívit vámi zvolenou pobočku banky s těmito doklady:

- platným občanským průkazem,
- případně druhým dokladem totožnosti (například rodný list, pas, řidičský průkaz).

Abyste mohli s účtem disponovat, požaduje banka většinou okamžité složení minimálního vkladu. Ten se pohybuje v řádu sto- až tisícikorun.

Jak platit z běžného účtu ?

Běžný účet si zřizujeme, abychom mohli využívat bezhotovostního styku s různými institucemi. Bezhotovostním stykem myslíme pohyb peněz pomocí převodů na běžné účty. Máme dvě formy bezhotovostního styku:

- Úhradová - jedná se o platby z příkazu plátce.
- Inkasní - jedná se o platby z příkazu příjemce.

Při platebním styku se využívají tyto formuláře: příkaz k úhradě, příkaz k inkasu, hromadný příkaz k úhradě, trvalý příkaz k platbě SIPO, trvalý příkaz k úhradě, trvalý příkaz k inkasu. Jejich vyplnění bývá obdobné.

Jak příkazy vyplnit ?

Ve speciálním formuláři banky vyplňujete zejména:

- název banky a její pobočku (pokud nemáte formulář přímo od banky),
- datum splatnosti, bankovní spojení (číslo účtu) a kód banky plátce,
- bankovní spojení a kód banky příjemce,
- částku v příslušné měně,
- případně symboly platby (variabilní, konstantní a specifický symbol).

Pokud symboly neznáte, pracovníce banky je doplní za vás. Variabilní a specifický symbol slouží k bližší identifikaci platby. Často se používá rodné číslo nebo IČO společnosti. Příjemce potom pozná, že je platba zrovna od vás. Pro ještě bližší identifikaci platby slouží kolonka údaj pro vnitřní potřebu příkazce, zde může být například poznámka "nájem za 11/2004" a vy pak hned víte, co jste tímto příkazem platili nebo inkasovali.

Hromadný příkaz k úhradě se liší od klasického jednorázového pouze tím, že zde vyplňujete několik plateb najednou. Nemusíte vyplňovat pro pět plateb pět příkazů k úhradě.

Odlišnost trvalých příkazů je v tom, že tato platba nebo inkaso je opakující se (trvalé), a to až do doby než ho zrušíte. Zde se ještě zadává datum od kdy platí a může se i stanovit k jakému datu bude trvalý příkaz zrušen.

Platba SIPO

Jde o souhrn plateb, které probíhají pravidelně, ale většinou nejsou na stejnou částku. Když si chcete zřídit tuto platbu, musíte si zajít na některé z kontaktních míst České pošty (obvykle to bývá hlavní pošta), zde si zažádáte o přidělení spojovacího čísla SIPO. Jakmile Vám toto číslo přidělí, musíte projednat jednotlivé platby SIPO s dodavatelskými organizacemi (např. elektrárenská, plynárenská společnost, příslušné bytové družstva, SPT TELECOM atd.). Pokud chcete tyto platby platit přímo z účtu, tak i s vaší bankou. Po vyřízení všech formalit, bude pošta každý měsíc do poštovní schránky doručovat platební doklad k úhradě plateb SIPO.

11. lekce - Co dělat, když nemám dost peněz?

Délka lekce – 90 minut

Potřebujete si koupit novu pračku, ledničku, elektroniku.... a nemáte na to? Nakupovat se dá i bez peněz. Zde se dozvíte, jaké máte možnosti.

Kontokorent - i když máte na svém běžném účtu nulu, můžete si z něj peníze půjčit a čerpat do mínusu. Je to rozhodně nejrychlejší řešení aktuální finanční krize. Úrok se počítá z čerpané částky až do doby, než ji splatíte. Potom můžete úvěr znovu čerpat. Ale pozor, úvěr můžete čerpat pouze do stanoveného limitu. Pokud hranici překročíte, platíte vysoké penále.

Kreditní karta - od klasické platební karty se liší tím, že z ní můžete čerpat úvěr až do výše stanoveného limitu. S každou zaplacenou splátkou úvěru se vám úvěrový limit automaticky

obnovuje. Výše úvěru většinou závisí na výši vašeho platu. Všechny banky si však za vydání kreditní karty a její správu účtují poplatky.

Úvěrová karta - Čerpání se provádí buď najednou, nebo po částech. Úrok za poskytnutý úvěr se většinou počítá pouze z vyčerpané částky, nikoli z celého úvěrového rámce. Každou splátkou se snižuje úvěrová jistina a tím i základ pro výpočet úroků. Zároveň se obnovuje i výše disponibilní částky pro další nákupy. To tedy znamená, že každý měsíc se úrok vypočítává z jiné částky. Většinou nejsou použitelné v bankomatu a síť obchodů, které je přijímají, je podstatně menší.

Splátkový prodej - je to velice oblíbený způsob pořízení zboží. Jeho nespornou výhodou je, že vyřízení trvá jen několik minut a většinou probíhá přímo u prodejce. Zboží je ihned vaším majetkem a úvěr je jím pouze zajištěn. Pokud chcete nakupovat a splátky, musíte mít s sebou požadované doklady. Jinak byste do obchodu chodili zbytečně. Prodejce většinou vyžaduje zaplatit alespoň zálohu (od 10 %) a zbytek pak splácíte v pravidelných splátkách. Při reklamních akcích můžete získat půjčku i bez úrokového navýšení.

Spotřebitelský úvěr - banky poskytují jak neúčelové (peníze můžete použít libovolně), tak i účelové úvěry (na nákup konkrétní věci, musíte bance doložit použití úvěru). Jejich poskytování je však pomalejší a k vyřízení budete muset bance předložit stanovené doklady. Při vyšších částkách úvěru budete zřejmě potřebovat také zajištění - např. třetí osobou, zástavní právo k nemovitostem apod.

Leasing - jeho podstatou je nájem pořízené věci. Předmět je po celou dobu trvání leasingové smlouvy majetkem leasingové společnosti. Nájemce má omezena užívací práva, protože předmět není jeho majetkem až do skončení smlouvy. Pořízení na leasing však bývá dražší než na úvěr či za hotové. V leasingových splátkách totiž zaplatíte finanční službu a zisk leasingové společnosti.

Co budete potřebovat?

Obecně lze říci, že většinou budete potřebovat hlavně tyto doklady: občanský průkaz, další průkaz totožnosti (např. pas či řidičský průkaz), doklad na ověření adresy (např. vyúčtování telefonu nebo SIPO).

U půjček při vyšších částkách mohou společnosti vyžadovat dále: prokázat trvalý zdroj příjmu, např. pracovní poměr, podnikatelský příjem nebo důchod (jako zaměstnanec nesmíte být ve zkušební ani ve výpovědní lhůtě) a případně i jiné doklady.

Potom už si můžete vysněné zboží koupit. **Ale nezapomeňte ji pravidelně po určitou dobu splácet. Jinak o ni přijdete, a možná nejen o ni.**

12. lekce – Rodina a její sociální zabezpečení

Délka lekce – 90 minut

Je důležité, aby rodina při obstarávání určitých potřeb byla do značné míry soběstačná. Členové rodiny musí spolupracovat a mají rozděleny jednotlivé úkoly. Na hospodaření rodiny by se skutečně měli podílet všichni i když v různé míře. I malé děti se musí naučit, že není možné plýtvat hodnotami (rozbíjet věci, vyhazovat potraviny, apod.). Každý člen rodiny, by měl mít zodpovědnost za určitou oblast rodinného života (vynášení smetí, zalévání křtin). I to je součástí rodinného hospodaření.

Úplná rodina se skládá z členů, kteří jsou ekonomicky aktivní, a z těch, kteří ekonomicky aktivní zatím nebo již nejsou.

Ekonomická aktivita=schopnost získávat svou činností prostředky nezbitné pro život a rozvoj rodiny (otec, matka x děti, důchodci). I v rodině je potřeba myslet na budoucnost, plánovat a promýšlet své hospodaření, je tudíž nezbitný hospodářský rozpočet. Ten dává přesnou představu o našich příjmech a výdajích. **Základním pravidlem hospodaření je, že dlouhodobě musí převažovat příjmy nad vydaji.** Rozpočet se dělá na různě dlouhá období (roční, měsíční, týdenní).

Předpokladem dobře fungujícího rodinného rozpočtu je však nejen jeho správné sestavení, ale zejména jeho dodržování.

Sociální péče je společensky organizovaná pomoc jednotlivým občanům i rodinám pro případ pracovní neschopnosti, mateřství, výchovy dětí, péče o nemocné, stáří apod.

Státní sociální podpora=zákonný nárok za splnění určitých podmínek.

Přídavek na dítě=nezaopatřené

Přídavek na bydlení, na dopravu, rodičovský příspěvek, porodné, pohřebné, státní podpora v nezaměstnanosti, nepředvídatelné složité sociální a ekonomické situace. Ne vždy finanční charakter (ošetřovatelka). Velká část zdrojů ze sociálního pojištění, z rozpočtu obce nebo státu a nestátních charitativních, humanitárních organizací a nadací. Sociální pomoc i ze zahraničí.

13. lekce – Právo a spravedlnost

Délka lekce – 90 minut

Co bychom měli vědět o právu trestním

Trestný čin je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně. Společenská nebezpečnost jednání, má-li být trestným činem, musí být vyšší než nepatrná.

Stupeň společenské nebezpečnosti činu pro společnost je určován zejména:

- významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen,
- způsobem provedení činu,
- následky činu,
- okolnostmi, za kterých byl čin spáchán,
- osobou pachatele,
- mírou zavinění,
- pohnutkou.

Podle našeho trestního práva lze k trestní odpovědnosti povolat pouze osobu fyzickou - tedy člověka. Naše trestní právo nezná trestní odpovědnost právnických osob - společností, spolků, družstev apod.

Pravidla trestní odpovědnosti a popis trestných činů obsahuje trestní zákon. K tomu, abychom u někoho mohli uvažovat o trestní odpovědnosti, musí být splněny následující podmínky:

a) musí být starší 15 let (odpovědnost počíná dnem následujícím po dni narození). V této souvislosti je třeba se zmínit o tom, že podle našeho trestního práva se plné trestní odpovědnosti nabývá dovršením 18 let. V době mezi 15 - 18 rokem věku je na pachatele pohlíženo jako na osoby " mladistvé " a trestní zákon je shovívavý. Kupř. společenská nebezpečnost jednání, má-li být trestný činem, musí být vyšší než malá, tresty se ukládají v rámci nižších sazeb apod.

b) musí být příčetný, tedy musí být schopen v době trestného činu jednak rozpoznat nebezpečnost tohoto jednání pro společnost, jednak musí být schopen ovládat své jednání.

K tomu, aby byl určitý čin trestný, je zapotřebí úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti. Otázky, zda se stal určitý čin, zda je trestným činem, kdo jej spáchal a tak podobně, se objasňují v průběhu trestního stíhání. Stíhání se rozděluje na dvě základní části - řízení přípravné a řízení před soudem.

Řízení přípravné konají zpravidla vyšetřovatelé příslušných úřadů vyšetřování Policie ČR. Jejich činnost spočívá v tom, že podezřelému sdělí obvinění, vyslechnou ho, vyslechnou svědky, opatří nebo zajistí potřebné důkazy a poté, co obviněného seznámí s obsahem vyšetřovacího spisu, postoupí spis s návrhem na podání obžaloby státnímu zástupci (v minulosti nazývanému prokurátor). Ten, shledá-li návrh důvodným, vypracuje obžalobu a podá ji u příslušného soudu.

Tím končí řízení přípravné, v jehož rámci lze učinit i jiná rozhodnutí než shora uvedená - kupř. vyšetřovatel může stíhání zastavit, neboť zjistí, že k činu nedošlo (obvinění bylo kupř. na základě lživé výpovědi svědka), čin se stal , ale není trestným činem (bylo zjištěno, že ten, kdo byl obviněn z krádeže jízdního kola má úplně stejné jako to, které měl odcizit a že se pouze spletl) a tak podobně.

Soud s konečnou platností, zpravidla v hlavním líčení které je veřejné a koná se za přítomnosti státního zástupce a obžalovaného (po nařízení hlavního líčení se obviněnému říká obžalovaný), rozhodne o vině či nevině. Proti rozsudku soudu se lze odvolat k soudu nadřízenému.

Pokud obviněný potřebuje nebo chce právní pomoc v rámci trestního řízení, může si k tomu zvolit obhájce. Obhájcem může být pouze advokát (tj. osoba zapsaná do seznamu advokátů vedeného Českou advokátní komorou), kterým je vždy právník, který má potřebnou praxi a vykonal předepsané zkoušky.

Máme-li zato, že se někdo dopustil trestného činu, měli bychom na něj podat trestní oznámení (u některých trestných činů je to dokonce naše povinnost). Nejjednodušeji to uděláme tak, že dojdeme na oddělení Policie ČR či státní zastupitelství, kde vysvětlíme, o co nám jde a oni s námi sepiší protokol a zeptají se na vše potřebné.

Pokud se z nějakého důvodu rozhodneme učinit oznámení písemně, musí takové oznámení obsahovat:

- 1) kdo je činí - tj. označení naší organizace, osoby, kterou lze kontaktovat, adresu, telefon;
- 2) na koho se činí - např. je činíme na neznámou osobu;
- 3) pro jaké jednání;
- 4) označení důkazů - kupř. svědků, u kterých uvedeme adresy a telefonní číslo, listiny připojíme v kopii;
- 5) žádost o vyrozumění o učiněných opatřeních (to abychom věděli, co s naším oznámením učinili).

Trestnými činy, s nimiž se nejčastěji lze setkat, jsou trestné činy majetkové. Především se pak jedná o trestné činy krádeže, podvodu a případně i zpronevěry.

. Práva dítěte

Právní stav u nás

Postavení dítěte (či obecně dětí a mládeže, nebo alespoň jejich ochrana) u nás není upraveno nějakou zvláštní normou (např. zákonem či vyhláškou). Někteří právní experti tvrdí, že to není nutné, neboť ošetření práv dítěte zajišťují jiné předpisy. A proto speciální zákon o dětech a mládeži neexistuje.

I vzhledem k tomu, je možná zajímavá informace, že při uplatňování právních norem má při řešení sporu přednost norma mezinárodní... - tedy Úmluva o právech dítěte má i v našem právním řádu postavení významné.

Jednou z povinností státu, který přijal Úmluvu, je informovat o naplňování jejích ustanovení OSN. Česká republika tuto povinnost již splnila - zpráva byla zpracována vládními orgány.

Jeden konkrétní problém: zaměstnávání dětí

V zásadě platí, že pracovněprávní způsobilost vzniká podle dovršení patnácti let věku. To znamená, že pracovní smlouvu nebo některou z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr lze uzavřít pouze s osobou, které je nejméně patnáct let s tím, že jako den nástupu do práce nelze sjednat den, který by předcházel ukončení povinné školní docházky, určitá výjimka platí u žáků pomocných škol. Dohodu o hmotné odpovědnosti lze však uzavřít pouze s osobou plnoletou, tedy osmnáctiletou.

Součástí naší výchovné práce však mnohdy bývají různé brigády, kterými si chceme přivydělat, dobročinné akce, apod., na kterých se podílejí i děti mladší. Zde platí, že takovéto akce lze s osobami mladšími patnácti let realizovat pouze tehdy, pokud jde o akce ojedinělé, nepravidelné, nevelkého rozsahu. Pokud by se však jednalo o činnost pravidelnou, mohly bychom se dostat do rozporu nejen se zákoníkem práce, ale i s mezinárodněprávními úmluvami, kterými je Česká republika vázána.

14. lekce – Smlouva

Délka lekce – 90 minut

Smlouvy jsou nejčastěji dvoustranné (mohou být ale i vícestranné) právní úkony - v kupní smlouvě kupř. prodávající a kupující, v darovací smlouvě dárce a obdarovaný apod. Podle Občanského zákoníku jsou účastníci povinni dbát, aby při úpravě smluvních vztahů bylo odstraněno vše, co by mohlo vést ke vzniku rozporů. Smlouva vzniká tím, že se účastníci shodnou na jejím obsahu.

Každá smlouva by zpravidla měla obsahovat následující

- 1) označení účastníků - tedy stran smlouvy;

Příklad:

- a) *právnícká osoba x.y. se sídlem tam a tam, IČO 00 00 00 00, statutární orgán jednající: Ferda Předseda, jednatel spolku,*
- b) *u fyzických osob bude ideální označení takovéto: Jan Podnikatel, IČO : 00 00 00 00, r.č. 00.00.00/00.00, sídlem Bohatov, ul. Veselých podnikatelů 10, bytem Bohatov, Na vodníku 15;*
- 2) předmět smlouvy: tedy co ve smlouvě chceme zakotvit - o co půjde, kupř. prodej určité věci, pronájem pozemku, klubovny a tak podobně - povinnosti a práva účastníků smlouvy;
- 3) platební podmínky, jedná-li se o smlouvu úplatnou: kolik se má platit, kdy, jak (hotově nebo poukázkou) a kam nebo kde (adresa nebo číslo účtu kam se mají peníze poslat, kam se mají peníze odnést a tak pod.);
- 4) datum;
- 5) podpisy účastníků, případně i otisky razítek.

V některých případech bývá praktické, aby smlouva obsahovala i důsledky porušení smluvních povinností, případně možnost smlouvu jednostranně ukončit - tedy vypovědět nebo od smlouvy odstoupit.

Písemnou formu musí mít smlouvy o převodech nemovitostí, a dále smlouvy, pro něž to vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků. Musíme si ovšem uvědomit, že ač zákon ve většině případů nevyžaduje pro platnost smlouvy písemnou formu, bude výhodnější smlouvu uzavřít písemně - zejména poskytujeme-li nějakou věc do nájmu, jakož i výpůjčku či peněžitou půjčku. Pokud totiž druhá strana smlouvy nebude chtít svůj závazek splnit, mohli bychom se dostat do tzv. důkazní nouze - nemohli bychom dokázat pravdivost našich tvrzení a případný soudní spor bychom mohli prohrát. Z hlediska naší právní jistoty je proto vždy výhodnější smlouvu uzavřít písemně.

Pro uzavření smlouvy písemnou formou stačí, dojde-li k písemnému návrhu a k jeho písemnému přijetí. Pokud jde o smlouvu o převodu nemovitosti, musí být projevy účastníků na téže listině. Z pojmů občanského práva by každý měl znát vymezení některých pojmů. Proto jsou obsaženy v závěru této kapitoly."

Dále je nutné si zapamatovat:

- plní-li se peněžitý dluh prostřednictvím pošty nebo peněžního ústavu, je dluh splněn okamžikem, kdy byla částka poukázána, není-li stanoveno jinak. Braňte se tedy ustanovením ve smlouvě, kde je napsáno, že zaplacení je až připsáním na účet druhé strany, popř. převzetím peněz druhou stranou od pošty.

Pro prodej v obchodě platí, kromě obecného, tato pravidla:

- plnění, která se s prodejem věci obvykle neposkytují, je třeba zvláště dohodnout. Není tedy třeba zvláště dohadovat obvyklé zabalení,
- prodávaná věc musí mít požadovanou, případně právními předpisy stanovenou jakost, množství, míru nebo váhu - potraviny musí být označeny datem minimální trvanlivosti a jde-li o potraviny podléhající rychlé zkáze, datem výroby a nejpozdější spotřeby,
- prodávaná věc musí být bez vad (věci tedy nesmí být poškozené, neúplné a tak podobně),
- kupující má právo, připouští-li to povaha věci, aby byla věc před ním překontrolována nebo aby mu byla její činnost předvedena. Máme tedy právo si nechat předvést funkci kupř. plynového vařiče, rozhlasového přijímače či lampy,
- jedná-li se o zboží, při jehož užívání je třeba zachovávat určitá pravidla, zejména pokud se užívání řídí návodem nebo je upraveno technickou normou, je prodávající povinen kupujícího s těmito pravidly seznámit (neplatí to, pokud jde o pravidla běžně známá). Je-li to potřebné s ohledem na povahu výrobku, je prodávající povinen ke zboží připojit návod v českém jazyce.

Příklady: pokud jsou prodávány věci, které mají nějaké vady, avšak ty nebrání tomu, abychom je mohli použít k určenému účelu (kupř. svítidla s nedokonalou povrchovou úpravou), musí být prodávány jen jako zlevněné. Proávající nás kromě toho musí upozornit na existenci vady, kupř. vývěskou "Zlevněné zboží - poškozený povrch".

V případě věcí vadných je třeba říci, že prodávající odpovídá za vady, které má prodaná věc při převzetí kupujícím (např. nesešitá stěna stanu, neúplný vařič a tak podobně). Proávající

se zde nemůže tedy vymlouvat, že jsme si věc vybrali, měli ji lépe prohlédnout a tak podobně. Pokud jsme zaplatili plnou cenu, máme právo na plnohodnotný výrobek. Tato odpovědnost však není za vady věcí použitých, pokud se jedná o vady vzniklé jejich použitím nebo opotřebením. Nedovoláme se tedy s úspěchem odpovědnosti za vady kupř. tehdy, jestliže do stanu koupeného v bazaru bude zatékat, protože impregnace je v záhybech skládáním a rozkládáním stanu narušena.

Rovněž zde není odpovědnost prodávajícího za vady pro které byla věc zlevněna (tedy kupř. u již zmíněné svítilny zlevněné pro poškozenou povrchovou úpravu).

15. lekce – Nájemní bydlení

Délka lekce – 90 minut

Nájemní smlouvou přenechává pronajímatel za úplatu (nájemné) nájemci věc, aby ji dočasně (ve sjednané době) užíval nebo z ní bral užitky. Písemná forma v obecné rovině není vyžadována, je však stanovena pro některé zvláštní druhy nájmu (mj. smlouva o nájmu bytu).

Z důvodů, o kterých bylo již psáno jinde, však budeme upřednostňovat smlouvu ve formě písemné. Ve smlouvě by mělo být v první řadě stanoveno, co se pronajímá (v případě označení nemovitostí viz kapitola o katastru nemovitostí). Pronajmout tak lze jak věc movitou (vozidlo, nářadí, přístroj ale i zvíře), tak věc nemovitou (pozemek, dům, les, rybník).

Smlouva by měla obsahovat dobu nájmu. Dobu lze sjednat buď na dobu určitou (od dne 1.1.2007. do dne 1.1.2008) nebo na dobu neurčitou (od dne 1.1.2007 na dobu neurčitou). Nájemné by mělo být sjednáno ve smlouvě, nejlépe určením jeho výše za určité časové období, měl by být sjednán způsob jeho placení i splatnost.

Nájem skončí uplynutím doby, na kterou byl sjednán, pokud se pronajímatel s nájemcem nedohodne jinak. V případě nájmu sjednaného na dobu neurčitou by smlouva měla obsahovat i výpovědní dobu, jakož i pravidla pro její běh. Pokud není dohodnuto něco jiného, činí výpovědní doba u nemovitostí tři měsíce, u věcí movitých jeden měsíc.

Smlouva o nájmu má zvláštní náležitosti, přičemž předně musí být písemná, dále musí obsahovat:

- 1) předmět nájmu - tedy popis, které se pronajímají,
- 2) účel nájmu - tedy k jakému užití se prostor pronajímá
- 3) výši nájemného - tedy kolik budeme platit - např. 100 Kč za metr čtvereční ročně, t.j. celkem ročně....;
- 4) splatnost nájemného - např. nájemné se platí jednou ročně, vždy do 15. ledna toho kterého roku;
- 5) způsob platby nájemného - např. nájemné se platí na účet pronajímatele č. 1234567890/0009 u banky Bohatá, a.s., pobočka Kamenov;

- 6) a nejde-li o nájem na dobu neurčitou, dobu, na kterou se nájem uzavírá;
- 7) datum;
- 8) podpisy účastníků, případně i otisky razítek.

Pokud smlouva nemá tyto náležitosti, je neplatná a pronajímatel nás může kdykoliv z prostor vystěhovat bez jakékoliv náhrady.

16. lekce - Katastr nemovitostí

Délka lekce – 90 minut

Co by měl každý vědět o katastru nemovitostí

Každý by měl vědět, co je to katastr nemovitostí a k čemu nám může být prospěšný. Pokud totiž nějak nakládáme s nemovitostmi - a nemusíme je přímo kupovat, stačí, když si chceme pronajmout pozemek, měli bychom vědět, jak pozemek označit a kde si zjistit, zda ten, se kterým se chystáme smlouvu podepsat, může smlouvu uzavřít.

Katastr nemovitostí České republiky (v dalším jej nazýváme jen katastr nemovitostí), je soubor údajů o nemovitostech v ČR, který obsahuje jejich soupis a popis a jejich polohové a geometrické určení. Katastr nemovitostí představuje ucelený a průběžně aktualizovaný informační systém o pozemcích a vybraných stavbách, přičemž jeho součástí je i evidence vlastnických a jiných věcných práv, jakož i dalších, zákonem stanovených práv k nemovitostem.

Ze shora uvedeného je podstatné to, že každá nemovitost, tedy každý pozemek a zpravidla každá stavba, je evidována v katastru nemovitostí. Evidenci provádějí katastrální úřady, mezi které je rozděleno celé území ČR, podle katastrálních území. V katastrálním území má pak každý pozemek své číslo (někdy vyjádřené i zlomkem), stejně jako zpravidla každá stavba. Společně s tím v katastru nemovitostí nalezneme i to, komu pozemek patří, případně zda je jeho vlastnické právo nějak omezeno.

Pokud tedy chceme jednat s kýmkoliv o koupi, nájmu či jiné dispozici s věcí nemovitou, než přistoupíme k jednání, měli bychom si prověřit, zda je tato osoba oprávněna s nemovitostí nakládat. To učiníme nahlédnutím do katastru nemovitostí. Dotyčná osoba se může prokázat aktuálním výpisem, který musí být opatřen kulatým razítkem katastrálního úřadu a zpravidla i kolkovou známkou, kterou se hradí správní poplatek za tento výpis (nemusí být vždy).

Pokud náš "obchodní" partner výpis nemá, či se jej zdráhá předložit, navštívíme ten katastrální úřad, do jehož katastrálního území ta která nemovitost spadá. Pokud si nejsme jisti, zeptáme se na nejbližším obecním úřadě, kde nám poradí. Katastr nemovitostí je totiž veřejný a každý má právo do něj za přítomnosti pracovníka katastrálního úřadu nahlížet a pořizovat si z něho pro svou potřebu opisy, výpisy nebo náčrty. Proti zaplacení správního poplatku nám příslušný pracovník vyhotoví výpis, ze kterého se dozvíme potřebné údaje.

Označení v katastru nemovitostí je pro každou nemovitost, ať se jedná o pozemek či o stavbu, **jedinečné a neopakovatelné**. Označíme-li nemovitost způsobem zapsaným v katastru nemovitostí, je přesně a nezaměnitelně identifikována. Tuto vlastnost využívá i zákon o katastru nemovitostí, který stanoví, že údaje katastru a to parcelní číslo, geometrické určení nemovitosti, název a geometrické určení katastrálního území jsou závazné pro právní úkony týkající se nemovitostí vedených v katastru.

V souvislosti s katastrem nemovitostí je třeba upozornit na tu skutečnost, že řada práv k nemovitostem vzniká až dnem jejich vkladu do katastru nemovitostí. Jedná se o svého druhu "registraci". Nyní se touto činností zabývají katastrální úřady. Nejvýznamnějším a nejčastějším právem, které je předmětem vkladu, je právo vlastnické. Zpravidla se vkládá na základě smlouvy o převodu nemovitosti (prodej, darování apod.). Přechod vlastnictví nastává až vkladem do katastru nemovitostí.